



اولین‌های مهدویت

محمد خامه‌یار

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَوَّلین های

مهدویت

مؤلف

محمد خامه یار



مجلس شورای اسلامی ایران

اولین‌های مهدویت	■ نام کتاب:
محمد خامه‌یار	■ مؤلف:
انتشارات مسجد مقدّس جمکران	■ ناشر:
بهار ۱۳۸۶	■ تاریخ نشر:
اول	■ نوبت چاپ:
۳۰۰۰ جلد	■ تیراژ:
عزت	■ چاپ:
۴۵۰ تومان	■ قیمت:
۹-۹۲-۰۹۷۳-۹۶۴-۹۷۸	■ شابک:

انتشارات مسجد مقدّس جمکران	■ مرکز پخش:
فروشگاه بزرگ کتاب واقع در صحن مسجد مقدّس جمکران	
۷۲۵۳۷۰۰، ۷۲۵۳۳۴۰-۰۲۵۱	■ تلفن و نمابر:
۶۱۷	■ قم - صندوق پستی:

﴿حق چاپ مخصوص ناشر است﴾

فهرست

- ۹ به جای مقدمه
- ۱۱ اولین استیفای حق
- ۱۲ اولین اقدام امام پس از ظهور
- ۱۳ اولین اقدام امام در انطاکیه
- ۱۴ اولین برنامه حضرت
- ۱۵ اولین بیعت کننده با امام
- ۱۸ اولین پرچم امام
- ۱۹ اولین پرسش منکرین حضرت
- ۲۵ اولین جنگ حضرت
- ۲۵ اولین دادگاه پس از ظهور
- ۲۶ اولین دعوت به مهدویت
- ۲۷ اولین دعوی دروغ نیابت
- ۲۷ اولین دوران غیبت امام
- ۲۹ اولین دیدار
- ۳۰ اولین رجعت کننده
- ۳۱ اولین رمز برای دوران غیبت
- ۳۲ اولین رهبر و مرجع دینی دوران غیبت کبری

- اولین سپاه امام ۳۳
- اولین سخنرانی و اتمام حجّت امام در کعبه ... ۳۳
- اولین سخن گفتن حضرت ۳۵
- اولین سفیر دروغین امام ۳۵
- اولین سند دعای ندبه ۳۶
- اولین شست و شوی ۳۷
- بعد از تولّد حضرت مهدی علیه السلام ۳۷
- اولین کتابنامه امام مهدی علیه السلام ۳۷
- اولین شورش و کشتار قبل از ظهور ۳۸
- اولین فریاد یا مهدی ۳۸
- اولین کتاب به خط بریل ۴۰
- اولین کتاب شیعه ۴۱
- اولین کتاب مهدویت علمای اهل سنت ۴۲
- اولین کلام امام مهدی علیه السلام ۴۳
- اولین کوه از کوه‌های تهامه ۴۴
- اولین گروه زنان در محضر امام علیه السلام ۴۵
- اولین مالک نرجس خاتون بعد از خریداری .. ۴۸
- اولین مدّعی مهدویت بعد از تولد امام ۴۹
- اولین مدّعی مهدویت قبل از تولد امام علیه السلام ۴۹
- اولین مدّعی نیابت ۵۰
- اولین مرحله امامت امام ۵۰
- اولین مطرح کننده موضوع غیبت ۵۱

- ۵۴ اولین مکان ظهور حضرت
- ۵۵ اولین نام مهدی موعود علیه السلام
- ۵۸ اولین نامه حضرت به شیخ مفید
- ۵۹ اولین نایب خاص امام
- ۶۰ اولین ندا قبل از ظهور
- ۶۰ اولین ندای آسمانی
- ۶۱ اولین ندای حضرت هنگام ظهور
- ۶۲ اولین وظیفه نایبان خاص امام
- ۶۳ اولین هدف حکومت امام
- ۶۴ اولین های دیگر
- ۶۶ منابع و مآخذ

به جای مقدمه

این نوشتار حداقل تلاشی است برای آشنایی اجمالی با موضوع مهدویت، هر چند موضوع مهدویت دارای ابعاد گسترده‌ای است که بزرگان و عالمان مکتب تشیع در جهت روشن نمودن زوایای آن تلاش زیادی را مبذول کرده‌اند. این مجموعه کوچک، سعی در شناساندن یک بُعد از ابعاد زندگی حضرت ولی عصر علیه السلام را دارد که آشنایی با این بُعد شاید سرآغازی باشد برای آشنایی بیشتر با شخصیت حضرت مهدی علیه السلام و موضوع غیبت، ظهور، انتظار، رجعت، امام‌شناسی و همه ابعاد زندگی آن حضرت.

اولین‌های مهدویت می‌تواند در نسل جوان انگیزه‌ای را به وجود آورد برای تعمق و آگاهی بخشیدن به موضوع امام‌شناسی و آشنایی

اجمالی با تاریخ زندگی امام بزرگواری که جهان
تشنه عدالت او خواهد بود.

امید است این کتاب ناچیز که از لابه لای
اسناد تاریخی زندگی آن حضرت گلچین شده
است مورد عنایت آن ذخیره عالم هستی قرار
بگیرد. هر چند که توفیق تدوین این مجموعه را
مرهون لطف بی‌کران آن حضرت می‌دانم.

بی‌شک تکمیل کاستی‌های این مجموعه با
عنایت شما خوانندگان محترم تحقق خواهد
یافت.

محمد خامه یار

زمستان ۱۳۸۵

اولین استیفای حق

امام صادق علیه السلام می فرماید که در شب معراج به رسول اکرم صلی الله علیه و آله گفتند: اولین چیزی که در روز قیامت در محکمه عدل الهی رسیدگی می شود، پرونده قتل محسن بن علی علیه السلام و قاتل او خواهد بود. قنفذ و رفیق او را می آورند و با تازیانه هایی از آتش بر آنها نواخته می شود که اگر یک ضربت آن بر اقیانوس فرود آید آب اقیانوس از شرق تا غرب به جوش می آید و اگر یکی از آنها بر کوه های دنیا فرود آید کوه ها ذوب می شوند و به خاکستر تبدیل می شوند.^۱

به طوری که اولین پرونده ای که در دادگاه عدل الهی مورد بررسی قرار می گیرد، پرونده شهادت حضرت محسن بن علی علیه السلام است. در حکومت الهی حضرت مهدی علیه السلام اولین حقی که استیفا می شود خون به ناحق ریخته حضرت

محسن است که از قاتلین خون آشام بد فرجام گرفته می شود.

اولین اقدام امام پس از ظهور

از اولین اقدامات امام مهدی علیه السلام خراب کردن سقف مساجد است. شیخ طوسی از امام باقر علیه السلام نقل می کند که آن حضرت فرمود: (اولین کاری که قائم ما به آن آغاز می کند سقف مساجد است، آن ها را خراب می کند و فرمان می دهد سایه بانی چون سایه بان حضرت موسی بر آن ها بنا کنند.^۱)

شیخ طوسی همچنین از بشیر از امام سجاد علیه السلام نقل می کند که آن حضرت فرمود: بشیر! آیا می دانی اولین کاری که قائم علیه السلام بدان اقدام می کند چیست؟

عرض کرد: خیر.

فرمود: آن دو را بیرون می آورد و هر دو را آتش می زند سپس خاکستر آن دو را به باد پراکنده می کند و سقف مسجد پیغمبر را خراب می کند. سپس فرمود: همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله

۱. من لا یخسرہ الفقیہ، ج ۱، ص ۲۳۶.

فرمود: در مسجد سایه‌بانی چون سایه‌بان
برادرم موسی باشد.

و فرمود: جلوی مسجد رسول خدا ﷺ سقف
گلی و دو طرف آن چوب خرما بود.^۱

اولین اقدام امام در انطاکیه

امام باقر علیه السلام فرمود: اولین کاری که قائم علیه السلام

در انطاکیه انجام می‌دهد این است که تورات را

از غاری بیرون می‌آورد که عصای موسی

و انگشتر سلیمان در آن است. همچنین آن

حضرت فرمود: مهدی تورات و دیگر کتاب‌های

آسمانی را از غاری در انطاکیه بیرون می‌آورد.^۲

انطاکیه کنونی در جنوب ترکیه بر رود

اورونتس، نهر عاصی، ۲۲ کیلومتری ساحل

مدیترانه قرار دارد و فقط قسمت کوچکی از

انطاکیه قدیم را اشغال کرده است. از شهر قدیم،

باروها، آباره، تئاتر و قلعه‌ای باقی است.^۳

انطاکیه برای مسیحیان مانند مدینه برای

۱. منتخب الانوار، ص ۱۹۳.

۲. روزگار رهایی، جلد ۱، ص ۴۵۴.

۳. خورشید مغرب، پاورقی، ص ۲۹۵.

مسلمانان است. آنجا پس از بیت المقدس به عنوان دومین شهر مذهبی مسیحیان به حساب می‌آید؛ چرا که حضرت مسیح دعوت خود را از بیت المقدس آغاز نمود و بعدها گروهی از ایمان‌آوردگان به او، به انطاکیه هجرت کردند. «پولس» و «برنابا» به آن شهر رفتند و مردم را به این آیین فراخواندند و از آنجا دین مسیح ﷺ گسترش یافت. شاید ذکر انطاکیه در روایات مهدوی، وجود رابطه تنگاتنگ میان حضرت مهدی ﷺ و حضرت مسیح ﷺ است.^۱

اولین برنامه حضرت

طبق بعضی از روایات، نخستین برنامه‌ای که حضرت آغاز می‌کند، این است که دست طایفه بنی‌شیبه را قطع می‌کند و بالای کعبه می‌آویزد و منادی آن حضرت ندا می‌کند: این دزدان (اموال) خدا هستند.^۲

در حدیث دیگری از امام صادق ﷺ

۱. فرهنگ نامه مهدویت، ص ۶۶.

۲. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۶۱.

نخستین برنامه حضرت این گونه آمده است که:
 در سراسر جهان اعلام می کند: توجه کنید! اگر
 نزد احدی از شیعیان ما قرضی هست تذکر
 دهد، حتی یک دانه سیر و خردل کوچک تا
 این که آن را ادا کند؛ چه رسد به طلاها و نقره‌ها
 و املاک.^۱

(اولین)هایی که در این گونه روایات آمده
 است یا (اول) نسبتی است نه حقیقی؛ یعنی
 کارهایی که همان اوائل ظهور انجام می دهد،
 نسبت به کارهای بعدی؛ و یا مراد از «اول» اولیت
 در بُعد خاصی است. مثلاً اولین کار در بُعد
 اجتماعی، دست دزدان را قطع کردن و در بُعد
 اقتصادی مثلاً پرداخت دیون شیعه است.

اولین بیعت کننده با امام

از روایات چنین استفاده می شود که اولین
 کسی که با حضرت مهدی علیه السلام بیعت کرده و به
 دست مبارک آن جناب بویسه می زند، حضرت
 جبرئیل امین فرشته مقرب الهی است.
 مفضل بن عمر، از امام صادق علیه السلام روایت کرده

که فرمود: «آن‌گاه که خداوند به حضرت قائم اجازه خروج می‌دهد، آن حضرت به منبر می‌رود، پس مردم را به سوی خویش دعوت کند و به خداوند سوگندشان دهد و به حق خویش، آن‌ها را بخواند و بین ایشان به روش رسول خدا ﷺ رفتار کرده و به کردار آن حضرت عمل کند. آن‌گاه خداوند جبرئیل را می‌فرستد تا نزد او بیاید، جبرئیل در حجر اسماعیل نزد آن حضرت می‌آید و می‌گوید: به چه چیز، مردم را می‌خوانی؟ حضرت قائم علیه السلام دعوت خود را به او خبر می‌دهد. جبرئیل می‌گوید: من نخستین کسی هستم که با تو بیعت می‌نمایم، دست خویش را برای بیعت باز کن. پس دست به دست آن حضرت می‌گذارد و متجاوز از ۳۱۰ مرد نزد او آمده و با او بیعت نمایند و در مکه می‌ماند تا یارانش به ده هزار نفر برسد، سپس از آنجا به مدینه رهسپار گردد.»^۱

و نیز وارد شده که: حضرت قائم علیه السلام پشت به حرم - خانه کعبه - می‌دهد و دست خود را دراز

۱. مهدی موعود، ص ۱۱۵۴.

می کند مثل دست موسی... آن گاه می فرماید:
این دست خداست و از جانب خداست و به امر
خدا کشیده شد، و این آیه را تلاوت می کند: «إِنَّ
الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ،
فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْتُهِ عَلَى نَفْسِهِ...»^{۱، ۲}

ابان بن تغلب از امام صادق علیه السلام نقل کرده که
فرمود: «همانا اول کسی که با قائم علیه السلام بیعت
می کند جبرئیل است...».

طبرسی از ابی عبدالله علیه السلام نقل کرده که در
حدیثی فرمود: «... پس خداوند عزوجل جبرئیل
را می فرستد تا نزد او آمده و سؤال کند، به او
می گوید: به چه چیزی دعوت می کنی؟ قائم او را
از ماهیت دعوت خبر می دهد. جبرئیل
می گوید: پس من اول کسی هستم که با تو بیعت
می کنم. آن گاه می گوید: کف دستت را بده، و آن
را بر دست خود مسح می کند...»^۳

۱. کسانی که با تو بیعت می کنند (در حقیقت) تنها با خدا بیعت
می نمایند و دست خدا بالای دست آنهاست؛ پس هر کس
پیمان شکنی کند، تنها به زیان خود پیمان شکسته است و...
فتح ۱۰

۲. اسرار العقاید، ج ۲، ص ۱۰۰.

۳. احتجاج، ص ۳۴۱.

امام صادق علیه السلام فرمود: اولین کسی که با قائم علیه السلام بیعت کند جبرئیل علیه السلام خواهد بود که به صورت مرغی سفید نازل شده و با آن حضرت بیعت می کند.

اولین پرچم امام

امام صادق علیه السلام فرمود: نخستین پرچمی که حضرت مهدی علیه السلام ترتیب می دهد، پرچمی است که به سوی ترکها می فرستد. آنچه از اسیران و اموال مسلمین در دست آنها باشد می گیرد. آنگاه - جهت دفع شرّ سفیانی - به سوی شام می رود و آنجا را فتح کرده و هر برده ای را که در دست مردم باشد آزاد کرده و عوض آنها را به صاحبانشان پرداخت می کند.^۱

حکم بن نافع می گوید: حضرت مهدی علیه السلام با سفیانی می جنگد و او را نابود می کند و اولین پرچم را بسته به سوی ترک می فرستد.^۲

۱. بحار الانوار، ج ۵۲، ۲۸۶.

۲. الملاحم: ۵۸، بشارة الاسلام: ۱۵۸.

۳. العرف الوری، ج ۲، ص ۷۴.

اولین پرسش منکرین حضرت

اولین پرسشی که منکرین حضرت مهدی علیه السلام به عنوان یک استبعاد غیر قابل تصور مطرح می کنند این است که چگونه ممکن است یک انسان چند قرن در عالم زندگی کند؟ اگر بگوییم رهبر دگرگون کننده آینده جهان هم اوست که در سال ۲۵۶ هـ ق متولد شده و تا کنون بیش از ۱۱۴۰ سال از عمرش می گذرد، در این صورت قائل شده ایم که یک فرد بشر، چهارده برابر عمر معمولی دیگران در دنیا زندگی کرده است. آیا این موضوع قابل تصور است که یک فرد تا کنون چهارده برابر یک انسان معمولی از هنگامی که از مادر متولد می شود تا دوران پیری و مرگ در دنیا عمر کرده و هنوز هم برای زندگی کردن در یک دوران نامعلوم آمادگی داشته باشد؟

پاسخ: هنگامی که سخن از امکان حقیقی به میان می آید این امکان در سه بعد قابل تقسیم است:

۱. امکان عملی

۲. امکان علمی

۳. امکان فلسفی و منطقی

امکان عملی: عبارت است از اینکه تحقق موضوعی از نظر عملی و طبیعی ممکن باشد و آن موضوع در خارج محقق شود، مثلاً مسافرت به کره ماه در این زمان یک ممکن عملی است. بر طبق موازین علمی و در نتیجه پیشرفت صنعت امکان دارد انسانی از روی کره زمین حرکت کند و در کره ماه بنشیند و این موضوع در دنیا هم عملی شده است، یا مثلاً چرخش در اطراف کره زمین و یا فرورفتن در عمق اقیانوس‌ها در جهان نمونه‌های عملی و اجرایی دارد و اتفاق افتاده است؛ این‌گونه موضوعات را ممکن عملی می‌نامند.

امکان علمی: از اینکه موضوعی طبق فرمول‌های علمی ممکن باشد ولی در خارج دارای مصداق عملی نباشد مثلاً مسافرت به کره مریخ از نظر یک سلسله محاسبات تجربی و طبق فرمول‌های علمی مانعی از تحقق آن وجود ندارد و علت اینکه تاکنون نتوانسته‌اند به کره مریخ بروند به خاطر این است که مشکلات

صعود به مریخ هنوز به وسیله ابزار علمی و صنعتی حل نشده است و امکان دارد روزی این مشکلات حل شود و این برنامه مورد اجرا قرار گیرد بر خلاف مثلاً صعود به قرص خورشید که این مطلب نه در عالم اتفاق افتاده و نه هم از نظر علمی امکان پذیر است، زیرا از نظر محاسبات علمی فعلاً امکان تهیه ابزار و پوششی که بتواند در برابر حرارت سطح خورشید مقاومت کند و در گرمای شش هزار درجه به صورت مایع و گاز مبدل نگردد، نیست. امکان فلسفی و منطقی: عبارت است از حقیقتی که وجود آن در دنیا محال نباشد و هر موضوعی که تحقق آن طبق قوانین عقلی سابق بر تجربه محال به نظر نرسد آن را ممکن فلسفی می‌گویند.

تردیدی در این نیست که طول عمر یک انسان تا هزاران سال از نظر امکان فلسفی یک موضوع ثابتی است زیرا این مطلب مستلزم یک محال عقلی از قبیل تناقض یا تضاد نیست تا بگوییم از نظر قوانین فلسفی و منطقی غیر

ممکن است؛ اما از نظر امکان عملی، اگر مقصود طول عمر بشر در این زمان، این باشد که هم چنان که ممکن است انسان به وسیله ابزار ماشینی و صنعتی و تنظیم فرمول‌های علمی تا قعر اقیانوس‌ها برود و یا بر فراز کره ماه بنشیند، همین طور امکان داشته باشد با وسایل علمی، عمر یک بشر را از هشتاد سال به هزار سال برسانند، یک چنین مطلبی در حال حاضر در دنیا اتفاق نیفتاده و این همه فتوئدال‌ها و قدرت‌مندانی که مایل‌اند هر چه بیش‌تر در عالم زنده بمانند و صدها بلکه هزاران سال در دنیا با این قدرت عمر کنند هنوز نیروی علمی جهان نتوانسته خواسته آن‌ها را برآورد.

و اما در خصوص امکان علمی طول عمر از نظر دنیای دانش روز مخصوصاً قواعد و فرمول‌های فیزیولوژی برای امتداد عمر یک انسان، هیچ‌گونه مانع علمی به نظر نمی‌رسد و برای اثبات این مطلب باید یک مقداری در مورد پدیده پیری و فرسودگی بدن که منجر به مرگ می‌شود از نظر قانون فیزیولوژی بررسی کرد.

باید روی این نکته بحث کرد که آیا پیری و فرسودگی، یک حالت طبیعی و یک قانون تکوینی خلقت بدن انسان است که خواه و ناخواه بر بدن عارض می‌شود و آیا سلول‌ها و بافت‌های بدن در منتهای نمو خود باید سست شوند و دچار استهلاک گردند؟ و خلاصه در مسیر مستدام زندگانی جسمانی پیری یک حالت و عارضه قطعی است که بر جسم انسان عارض می‌شود تا به جایی که کم کم بدن را از کار می‌اندازند، حتی به طوری که اگر عوامل خارجی در ایجاد آن دخالت نداشته باشند باز هم عارض می‌گردد؟ یا خیر؟ مسأله پیری و فرسودگی یک عارضه غیر طبیعی است که در نتیجه نرسیدن مواد غذایی کامل و سالم به بدن و یا در اثر نفوذ میکروب‌ها و سموم و عوامل خارجی در جسم بر انسان عارض می‌شود و در نتیجه آن اعضا و جوارح بدن از کار می‌افتند و مرگ فرا می‌رسد؟

این پرسش‌ها در مجامع علمی دنیای امروز مطرح است، نظریات علمی دانشمندان در این

مورد مختلف است، عده‌ای فرسودگی بدن را این چنین تفسیر می‌کنند که: پیری اعضای بدن محصول به هم خوردن نظم کامل بدن از نظر رسیدن مواد غذایی و تولید مثل سلول است، یا در نتیجه تأثیرات سمی و میکروبی در اوضاع و احوال جسم، این فرسودگی به انسان دست می‌دهد که در نتیجه او را به چنگال مرگ دچار می‌کند.

بنا بر این نظر، طول عمر انسان از نظر علمی یک موضوع ممکن است زیرا اگر فرض کنیم در تمام طول مدت زندگی، سلول‌ها و بافت‌ها از تأثیرات خارجی از نظر استهلاک جسمی و نفوذ میکروب‌ها و سموم حفظ شوند و غذای سالم و کامل به آن‌ها برسد، هیچ‌گاه نباید پیری و فرسودگی به وجود بیاید، و روی این قانون طبیعی، مرگ هم نباید او را به کام خود بکشد، زیرا مفهومی جز از کار افتادن اعضاء و جوارح و فرسوده شدن قوای بدن ندارد.^۱

۱. انقلاب مهدی و پندارها، آیت‌الله شهید سید محمد باقر صدر، ترجمه سید احمد علم الهدی.

اولین جنگ حضرت

لشکری که حضرت حجت علیه السلام با آنها از مکه خارج می‌شوند ۱۰ هزار نفر هستند به اندازه لشکری که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله مکه را با آن فتح کرد. در نخستین جنگی که بین حضرت و دشمنان در می‌گیرد (به قولی) تمام این وسایل جنگی از کار می‌افتد. جنگ، دوباره بر جنگ اسب و شمشیر و نیزه و سپر بر می‌گردد. نخستین جنگ حضرت با «عثمان بن عنبسه» از نسل بنی‌امیه است، لذا به او سفیانی می‌گویند، یعنی از نسل بنی‌امیه و ابوسفیان در ارض یابسه بین مکه و شام. این نخستین جنگی است که حضرت می‌کنند.^۱

اولین دادگاه پس از ظهور

بر اساس برخی از روایات، اولین دادگاهی که در دولت کریمه حضرت مهدی علیه السلام تشکیل می‌شود، برای بررسی خون به ناحق ریخته شده حضرت محسن علیه السلام است.^۲

۱. گفتمان مهدویت، مرتضی عسکری، ص ۹۷.

۲. روزگار رهایی، ج ۲، ص ۱۰۷۰.

اولین دعوت به مهدویت

بر اساس اعتقاد به مهدویت بود که هنوز سده نخستین هجرت پایان نیافته دعوت به مهدویت آغاز شد و نخستین کسی که این دعوت را آغاز کرد، «مختار» پسر «ابوعبیده ثقفی» است و چنان که بعضی مورخان نوشته‌اند او «محمد بن حنفیه» فرزند امیرمؤمنان علی علیه السلام را مهدی شناساند، گروهی که بعداً به «کیسانیه» معروف شدند از پذیرندگان این دعوت‌اند. پس از آن، افراد دیگری دعوت به مهدویت کردند که از جمله آنان باید محمد فرزند حسن نواده امام مجتبی علیه السلام را نام برد. در جمعی که از علویان و عباسیان و دیگر مردم فراهم شده بود و امام صادق علیه السلام را نیز بدان مجلس خوانده بودند حسن، پدر محمد فرزند خود را مهدی خواند و از آن جمع خواست تا با او بیعت کنند. امام صادق علیه السلام فرمود: پسر تو مهدی نیست و هنوز هنگام ظهور مهدی نرسیده است.

اولین دعوی دروغ نیابت

شیخ طوسی درباره اولین کسی که به دروغ دعوی نیابت کرد می گوید: «اولین کسی که به دروغ دعوی نیابت خاص از جانب امام زمان علیه السلام کرد، شخصی معروف به شریعی بود. تلعکبری می گفت: گمان دارم نام وی حسن باشد. او از اصحاب امام هادی علیه السلام و بعد از آن حضرت، از یاران امام حسن عسکری علیه السلام به شمار می آمد. او اول کسی است که مدعی مقامی شد که خداوند برای او قرار نداده بود و شایسته آن هم نبود. از این رو شیعیان هم او را ملعون دانسته و از وی دوری جستند و توقیعی از جانب امام زمان علیه السلام در خصوص لعن و دوری از وی صادر شد...»^۱

اولین دوران غیبت امام

اولین دوران غیبت امام عصر علیه السلام را غیبت صغری می گویند. با شهادت امام حسن عسکری علیه السلام در سال ۲۶۰ هجری، مرحله غیبت کوتاه مدت امام دوازدهم علیه السلام آغاز شد و تا سال

۱. غیبت شیخ طوسی، ص ۳۹۷ و بحارالانوار، ج ۵۱،

۳۲۹ هجری؛ یعنی هفتاد سال به طول انجامید. این غیبت به لحاظ اینکه از جهت زمانی محدود است، به آن غیبت صغری می‌گویند. این دوره نقش بسیار مهمی در ایجاد آمادگی شیعه برای پذیرش غیبت کبری داشت. در طول غیبت صغری اگر چه امام از نظرها پنهان بود، اما کسانی بودند که با آن حضرت در تماس بودند و بِسْمَتِ نَوَّابِ خَاصِّ اِمَامِ رَا داشتند؛ هر یک از شیعیان می‌توانستند به وسیله آنان مشکلات و مسایل خود را به عرض آن حضرت برسانند و توسط آنان پاسخ را دریافت کنند. گاهی گروهی از مردم به وسیله آن نایبان خاص به دیدار امام می‌رسیدند. این نایبان چهار نفرند و به نَوَّابِ اَرْبَعَه مشهورند. اسامی آنها که همگی از علما و بزرگان شیعه هستند به ترتیب عبارتند از:

۱. ابو عمر، عثمان بن عمری از ۲۶۰ هجری

تا هنگام وفات که ظاهراً قبل از سال ۲۶۷

هجری بوده است. برخی وفات او را در سال

۲۶۵ هجری ذکر کرده‌اند.

۲. ابوجعفر، محمد بن عثمان عمّری (از هنگام وفات سفیر اول تا ۳۰۵ هجری).

۳. ابوالقاسم، حسین بن روح نوبختی (۳۰۵ - ۳۲۶ هـ ق).

۴. ابوالحسن، علی بن محمد سمّری (۳۲۶ - ۳۲۹ هـ ق).

اولین دیدار

اولین شخصی که امام عسکری علیه السلام موعود را به او نشان می‌دهد، حکیمه عمّه بزرگوارشان است. امام علی علیه السلام در معرفی خویش می‌فرمایند:

«او در حمایت و حفظ خداست و تا وقتی که خداوند اجازه دهد در پس پرده غیبت خواهد بود. پس آن‌گاه که شخص من غایب شدم و از دنیا رفتم و شیعیانم را در اختلاف دیدی، پس افراد مورد اعتماد از آنان را آگاه کن. اما بین تو و آنان، این راز پنهان باشد؛ زیرا که خداوند ولی خویش را از آفریدگانش پنهان خواهد کرد و از بندگان در حجاب قرار می‌دهد. پس او را هیچ کس نخواهد دید، تا آنکه جبرئیل مرکبش را پیش‌گذارد و خداوند امر انجام شده خویش را به عمل آرد.»

البته پنهان بودن و غیبت مهدی علیه السلام تا وقت ظهور امر عجیب و غریبی نیست و در بین انبیاء هم نمونه‌هایی دارد. پیش از او حضرت یوسف علیه السلام و موسی علیه السلام نیز غایب شده‌اند و مدتی را مخفیانه زندگی کرده‌اند.

امام باقر علیه السلام در روایات خویش، مشابهت قائم علیه السلام را با دیگر انبیاء کاملاً بیان کرده‌اند.^۱

اولین رجعت کننده

نخستین کسی که در جریان رجعت به دنیا باز می‌گردد، امام حسین علیه السلام است آن هم یا ۷۵ هزار تن^۲ امام صادق علیه السلام فرمود: «اولین کسی که به دنیا باز می‌گردد، امام حسین علیه السلام و اصحاب با وفای ایشان‌اند؛ آن‌گاه یزید و یارانش نیز برمی‌گردند. امام حسین علیه السلام همه آنان را می‌کشد، دقیقاً برای هر ضربتی یک ضربت می‌زند.»^۳

امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه «يَوْمَ تَرْجُفُ

۱. تجسم امید و نجات، عزیزالله حیدری، ص ۱۳۱.

۲. بحارالانوار، ج ۵۳، ص ۳۹ و ۶۳ و ۱۰۶؛ تفسیر برهان، ج ۴، ص ۱۰۱.

۳. تفسیر صافی، ج ۳، ص ۱۷۹؛ تفسیر عیاشی، ج ۲، ص ۲۸۲؛ نورالثقلین.

الرَّاجِفَةُ، تَتَّبَعُهَا الرَّادِفَةُ»^۱ فرمود: منظور از «راجفه» امام حسین علیه السلام و منظور از «رادفه» حضرت علی علیه السلام است.^۲

اولین رمز برای دوران غیبت

شیعیان از اولین غیبت حضرت مهدی و اولین دوران غیبت به عنوان «ناحیه مقدسه» تعبیر می‌کردند. و این رمزی بود که شیعیان آن را می‌شناختند و امام را به یکدیگر معرفی می‌نمودند.

«ناحیه» در لغت به معنی جانب، جهت، گوشه و کرانه زمین است و ناحیه مقدسه از القاب حضرت مهدی علیه السلام است. این تعبیر احترام‌آمیز، در واقع، کنایه از جایگاه مخفی حضرت مهدی علیه السلام و یا کنایه از شخص آن حضرت بوده که این اسم رمز، در زمان غیبت صفری بین شیعیان رواج داشته است.

در ایام تقیه هم گاهی حضرت را به این لقب می‌خواندند.

۱. سوره نازعات، ۶.

۲. بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۰۶؛ تفسیر برهان، ج ۴، ص ۴۲۴.

اولین رهبر و مرجع دینی دوران غیبت کبری

حسن بن علی بن عقیل عمّانی اولین کسی بود که رهبری و مرجعیت دینی در دوران غیبت طولانی امام مهدی را به دست گرفت. مرحوم عمّانی از نظر علما و فقهای بزرگ، مقام و منزلت بسیار والایی دارد و دانشمندان پیشین، همچون مرحوم مفید و طوسی او را ستوده‌اند. او در موضوع امامت، کتابی به نام «الکَرّ و الفرّ» و در فقه، کتابی تحت عنوان «نیست، اما به نظر می‌رسد» نگاشت، سال‌هایی پیش از مرحوم مفید زیسته و رحلت کرده است، چرا که او از نظر زمان، پیش از «ابن جنید» از اساتید مرحوم مفید بوده است. به هر حال، رهبری فکری و مرجعیت دینی، شکل خاص خویش را گرفت و حلقه‌های درسی در بغداد تشکیل شد و سال‌ها سپری شد و «ستاره مفید» در بغداد درخشیدن آغاز کرد و حوزه علمیه را پی ریخت. سید محمدمهدی بحرالعلوم درباره شخصیت بزرگ علمی مرحوم «عمّانی» می‌نویسد: «او نخستین کسی است که فقه را

دسته بندی و تهذیب کرد و در راه استنباط احکام شرعی از ادله تفصیلی آن، دست به تلاش و اجتهاد زد و در آغاز غیبت کبری، راه را برای تحقیق و تفحص از اصول و فروع و گسترش بخشیدن به آن و بنیاد پایه‌های آن گشود... علما و بزرگان فقه و فقاہت، به ویژه دو شخصیت گرانقدر علم و فقه، علامه حلی و محقق حلی و علمای پس از آن دو بزرگوار، به فرمایشات مرحوم «عمانی» و فتوای او و ثبت و نقل آن‌ها سخت بها می‌دادند.^۱

اولین سپاه امام

طبق روایات، اولین سپاهی که حضرت مهدی علیه السلام تشکیل می‌دهد، لشکری است که به سوی ترک‌ها گسیل داشته و آن‌ها را شکست می‌دهد.^۲

اولین سخنرانی و اتمام حجت امام در کعبه

امام هنگام ظهور از کعبه این ندا را فریاد برخواهد آورد: ای اهل عالم! هرکس می‌خواهد

۱. موعود نامه، ص ۵۰۷.

۲. عصر ظهور، علی کورانی، ص ۲۷.

آدم و شیث را ببیند، بدانند من همان آدم
 و شیث هستم. هر کس می‌خواهد نوح و پسرش
 سام را ببیند، بدانند من همان نوح و سام هستم.
 هر کس می‌خواهد ابراهیم و اسماعیل را ببیند
 بدانند من همان ابراهیم و اسماعیل هستم. هر
 کس می‌خواهد موسی و یوشع را ببیند، بدانند
 من همان موسی و یوشع هستم. هر کس
 می‌خواهد عیسی و شمعون را ببیند، بدانند من
 همان عیسی و شمعون هستم. هر کس
 می‌خواهد محمد و امیرالمؤمنین را ببیند،
 بدانند من همان محمد و علی هستم. هر کس
 می‌خواهد حسن و حسین را ببیند بدانند من
 حسن و حسین هستم. هر کس می‌خواهد
 امامان فرزندان حسین را ببیند، بدانند که من
 همان ائمه اطهار هستم. دعوت مرا بپذیرید و به
 نزد من جمع شوید که هر چه می‌خواهید، به
 آنچه به شما خبر داده شده و آنچه خبر داده
 نشده است به شما اطلاع دهم.^۱

۱. بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۹.

اولین سخن گفتن حضرت

هنگامی که حضرت مهدی علیه السلام را پس از ولادت نزد پدرش بردند همین که نظرش بر پدر افتاد سلام کرد. پس حضرت او را گرفت و لبان مبارک بر دو دیده و دو گوشش گذاشت و دهانش را بوسید و سپس او را بر کف دست چپ نشانید و دست بر سر او مالید و گفت: ای فرزندا! به قدرت الهی سخن بگو. پس صاحب الامر استعاذه فرمود و گفت:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ: وَ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمُ الْيَوْمَ وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ﴾^{۱، ۲}

اولین سفیر دروغین امام

برخی از افراد به منظور یغماگری و چپاول اموال مردم و یا احراز منصب یا پست ریاست، مقام سفارت امام مهدی علیه السلام را دستخوش ادعای دروغین خود قرار دادند.

ابومحمد شریعی که از اصحاب امام هادی علیه السلام و سپس از اصحاب امام عسکری علیه السلام

۱. منتهی الامال ج ۲: ۲۸۵. ۲. سوره قصص: ۵.

بود، ادّعیای سفارت امام عصر علیه السلام را داشت. وی از اصحاب آن دو امام بود که منحرف شد و اوّل کسی بود که ادّعیای مقامی کرد که خداوند این مقام را برای او قرار نداده بود و اهلش نیز نبود. او به خدا و حجت‌های خدا دروغ بست و به آن‌ها نسبت‌هایی داد که لایق مقام پاک آن‌ها نبود، از این‌رو شیعه از او بیزاری جست و او را مورد لعن قرار داد و از سوی امام مهدی علیه السلام نامه‌ای مبنی بر لعن و بیزاری از وی صادر گردید و به دنبال آن کفر و الحادش برملا شد.^۱

اولین سند دعای ندبه

اولین فرد موثق و مورد اعتماد و استنادی که دعای شریف ندبه را در اثر مکتوب خود از پیشوای خود، امام جعفر صادق علیه السلام روایت کرده، ابو جعفر محمد بن حسین بن بزوفری است.

بزوفری از اساتید شیخ مفید بوده است. دعای ندبه دارای مضامین عالی‌های است که عبارات زیبای آن گویای این مطلب است.

اولین شست و شوی

بعد از تولد حضرت مهدی علیه السلام

امام حسن عسکری علیه السلام فرمود: ولی خدا، حجت خدا و خلیفه او بعد از من، در شب پانزدهم شعبان سال ۲۵۵ به هنگام طلوع فجر، به صورت ختنه متولد گردید. نخستین کسی که او را شستشو داد «رضوان» خازن بهشت بود که با جمعی از فرشتگان مقرب، او را با آب کوثر و سلسبیل شستشو دادند، سپس عمه ام «حکیمه» او را شستشو داد.^۱

اولین کتابنامه امام مهدی علیه السلام

تاکنون کتابنامه‌های زیادی از سوی ارادتمندان حضرت منتشر شده است که اولین آن‌ها با نام «کتابنامه امام مهدی علیه السلام» از سوی یک هیئت مذهبی در نیمه شعبان ۱۳۹۸ هجری قمری در ۱۳۷ صفحه پالتویی در ۳۱۳ عنوان کتاب به چاپ رسید.

دومین کتابنامه توسط همین هیئت یک سال بعد با معرفی ۳۵۵ موضوع به چاپ رسید.

۱. تواریخ النبی و الآل: ۳۳.

اولین شورش و کشتار قبل از ظهور

اولین سرزمینی که در آن شورش و کشتار می‌شود سرزمین شام است که سه لشکر در آن با یکدیگر نبرد می‌کنند: اصبه، ابقع، سفیانی و این سه لشکر با یکدیگر می‌جنگند تا سفیانی با ابقع درگیر می‌شود و او را با همه سپاهیان می‌کشد و سپس اصبه را از پای در می‌آورد.^۱

در روایت دیگری آمده است که از نشانه‌های ظهور آن حضرت، ویرانی شام به هنگام برخورد سه لشکر در زیر پرچم‌های ابقع، اصبه و سفیانی است.^۲

اولین فریاد یا مهدی

اولین کسی که با فریاد «یا مهدی» آن حضرت را به کمک طلبید بانوی بزرگ اسلام حضرت فاطمه زهرا علیها السلام بود. هنگامی که خانه آن حضرت به محاصره دژخیمان درآمد و آنان در خانه را آتش زده و بالگرد، در نیمه سوخته به پهلویشان اصابت کرد، همان لحظه فریاد

۱. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۳۷.

۲. غیبت نعمانی، ص ۱۳۳.

«یا مهدی» را سرداد و فرزند بزرگوارش را به کمک طلبید.

در کتاب کرامات الفاطمیه آمده است:

«نگذاشتند آب غسل پیامبر ﷺ خشک شود. عمر به عده‌ای که در اطرافش بودند دستور داد تا هیزم آورند و خود به آن‌ها کمک می‌کرد. هیزم را اطراف منزل علی و فاطمه و فرزاندانش قرار دادند. بعد با صدای بلند به طوری که هر که در خانه هست بفهمد گفت: ای علی! به خدا قسم اگر از خانه بیرون نیایی و با خلیفه رسول خدا ابوبکر بیعت نکنی خود و خانواده‌ات را آتش می‌زنم. حضرت زهرا علیها السلام فرمود: ای عمر! ما با تو کاری نداریم، عمر گفت: در را باز کن و گرنه خانه را با خودت آتش می‌زنم. حضرت زهرا علیها السلام فرمود: مگر از خدا نمی‌ترسی که می‌خواهی به خانه‌ام داخل شوی؟!»

کلمات مستدل و در عین حال سوزناک حضرت، در عمر تأثیری نکرد و عمر از کار خود منصرف نشد و آتش خواست و در خانه را آتش

زد و با فشار در نیم سوخته را بر روی حضرت
 زهرا علیها السلام هل داد که حضرت ناله ای زد...! ^۱
 همچنین علامه مجلسی می فرماید:

وقتی در خانه آتش گرفت امام حسین علیه السلام
 پنج ساله بود و ناظر این جریان بود که عمر
 لگدی به در نیم سوخته زد. حضرت زهرا علیها السلام
 پشت در بود در کنده شد و حضرت زیر در افتاد
 و صدا زد ای پدر، ای رسول خدا! امام
 حسین علیه السلام وقتی این منظره اسفبار را مشاهده
 کرد، دوان دوان آمد خدمت پدر و صدا زد:
 پدر جان! بلند شو مادرمان را شهید کردند ^۲

اولین کتاب به خط بریل

اولین کتابی که درباره امام زمان علیه السلام به خط
 بریل ویژه نابینایان منتشر شد «ناپیدا ولی با ما»
 نام دارد. این کتاب که توسط انتشارات مسجد
 مقدس جمکران منتشر شده شامل زندگی نامه
 حضرت مهدی علیه السلام، مباحث غیبت صغری،
 غیبت کبری، و وظایف منتظران امت است.

۱. کرامات الفاطمیه. ص ۱۴۲.

۲. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۷.

اولین کتاب شیعه

«اکمال الدین و اتمام النعمه» اولین کتاب شیعه است که به دستور امام زمان علیه السلام نوشته شده است. این کتاب نوشته «علی بن حسین بن بابویه قمی» معروف به شیخ صدوق رحمته الله است. شیخ صدوق در قم دیده به جهان گشود و نزد فقهای بزرگ و محدثان نامداری، دانش فقه و حدیث را فراگرفت. وی پیرامون انگیزه خود از نگاشتن این کتاب چنین بیان می‌کند: «... شبی در خواب دیدم که خانه کعبه را طواف می‌کنم. به حجرالاسود که رسیدم و آن را استلام کردم، ناگاه دیدم مولی صاحب الزمان علیه السلام پهلوی در کعبه ایستاده است. سلام کردم. حضرت جواب دادند و فرمودند: چرا کتابی راجع به غیبت نمی‌نویسی تا ناراحتی‌ات برطرف شود؟ عرض کردم: یا بن رسول الله! من کتاب‌ها درباره شما نوشته‌ام. حضرت فرمود: نه، آن موضوعات را نمی‌گویم. کتابی راجع به غیبت من بنویس و غیبت پیامبران را در آن نقل کن. سپس از نظرم غایب شد. من با

اضطراب از خواب بیدار شدم و تا طلوع فجر، به گریه و زاری پرداختم. چون صبح شد، به منظور انجام امر ولی الله و حجت خدا، شروع به نوشتن این کتاب کردم.^۱

اولین کتاب مهدویت علمای اهل سنت

اولین کتابی که از طرف علمای اهل سنت در زمینه زندگی حضرت مهدی تالیف شده است کتاب «اخبار المهدی» از عباد بن یعقوب رواج علی، متوفای ۲۵۰ هجری است.

رواج علی از مشایخ بخاری، ترمذی، ابن ماجه، ابوحاجم، بزاز و دیگر محدثان اهل سنت است که همگی از او روایت کرده بر وثاقت و صداقت او تاکید کرده‌اند. اهمیت کتاب رواج علی در این است که این کتاب پیش از تولد حضرت مهدی علیه السلام تالیف شده است؛ زیرا رواج علی به سال ۲۵۰ هجری وفات کرده حضرت بقیة الله ارواحنا و له الفدا به سال ۲۵۵ هجری دیده به جهان گشوده است.

بنابر اینکه رواجی اهل تسنن باشد، چنان

۱. کمال الدین، مقدمه، انتشارات اسلامی.

که بسیاری از بزرگان بر آن تصریح کرده‌اند، او اولین عالم اهل سنت است که درباره آن حضرت کتابی مستقل نوشته است.

بعد از رواجنی، ابوالعنبس محمد عن اسحاق عن ابی العنبس، متوفای ۲۷۵ هجری، کتابی مستقل به نام «صاحب الزمان» نوشت. ابوالعنبس از ندیبان متوکل و قاضی صمیری بوده و لذا به «صمیری» شهرت یافته است.^۱

اولین کلام امام مهدی علیه السلام

چون حضرت مهدی علیه السلام ظهور کند پشت خود را به کعبه تکیه دهد و سیصد و سیزده نفر از اتباع و یارانش در کنار او جمع شوند. اولین چیزی که به آن تکلم نماید این آیه است:

«بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ»^۲

سپس می فرماید: منم باقی مانده خدا و خلیفه او و حجت وی بر شما در روی زمین^۳

۱. کتاب نامه حضرت مهدی علیه السلام، ج ۱

۳. نور الابصار، ص ۱۵۵

۲. هود: ۸۶

اولین کوه از کوه‌های تهمامه^۱

نخستین کوه از کوه‌های تهمامه، در یک منزلی «ینبع» و هفت منزلی مدینه است. در برخی روایات، از آن به عنوان محل زندگی مهدی علیه السلام نام برده شده است. راوی گوید: با امام صادق علیه السلام از مدینه خارج شدیم، به روحا (اطراف مدینه) که رسیدیم حضرت نگاهش را مدت زمانی به کوهی دوخت و فرمود: این کوه «رضوی» نام دارد، خوب پناهگاهی است برای خائف «امام زمان» در غیبت صغری و کبری. صاحب مراصدالاطلاع می‌نویسد: رضوی کوهی است میان مکه و مدینه در نزدیکی ینبع، دارای آب فراوان و درختان زیاد که کیسانیه می‌پندارند محمد حنفیه در آنجا زنده و مقیم است.^۲

در احادیث فراوانی از «رضوی» یاد شده است از جمله پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «رضوی، خدای

۱. موعود نامه، ص ۳۶۴.

۲. مراصدالاطلاع علی اسماء، الامکنه و البقاع، ج ۲،

از آن خوشنود است» و نیز فرمود: «رضوی از کوه‌های بهشت است». امام زین العابدین علیه السلام در ضمن حدیثی طولانی از آمدن جبرئیل امین در آستانه ظهور به محضر آن حضرت سخن گفته، در پایان می‌فرماید: «... آن گاه اسبی را که براق نامیده می‌شود به حضور ایشان می‌آورد. قائم بر آن سوار می‌شود، سپس به سوی کوه رضوی حرکت می‌کند.»^۱

امام صادق علیه السلام نیز از گرد آمدن ارواح مؤمنان در گلستان «رضوی» سخن می‌گوید: «... پس روح مؤمن در گلستان رضوی با آل محمد صلی الله علیه و آله دیدار می‌کند... تا روزی که قائم اهل بیت قیام کند...»^۲

اولین گروه زنان در محضر امام علیه السلام

اولین گروه از زنانی که به محضر امام زمان علیه السلام می‌شتابند آن‌ها هستند که در آن ایام می‌زیسته‌اند و همانند دیگر یاران امام به هنگام ظهور در حرم امن الهی به خدمت امام

۱. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۰۶.

۲. بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۹۷.

می‌رسند. در این باره دو روایت وجود دارد:

روایت اول: امّ سلمه ضمن حدیثی درباره
 علایم ظهور از پیامبر ﷺ روایت کرده است که
 فرمود: «در آن هنگام پناهنده‌ای به حرم امن
 الهی پناه می‌آورد و مردم همانند کبوترانی که از
 چهار سو به یک جهت هجوم می‌برند به سوی او
 جمع می‌شوند تا اینکه نزد آن حضرت سیصد
 و چهارده نفر گرد می‌آیند که برخی از آنان زن
 می‌باشند و بر هر جبار و جبارزاده‌ای پیروز
 می‌شوند...».

روایت دوم: جابر بن یزید جعفی ضمن
 حدیث مفصلی از امام باقر علیه السلام در بیان برخی
 نشانه‌های ظهور آورده است: به خدا سوگند!
 سیصد و سیزده نفر می‌آیند که پنجاه نفر از این
 عده زن هستند که بدون هیچ قرار قبلی در مکه
 کنار یکدیگر جمع خواهند شد. این است
 معنای آیه شریفه: «هر جا باشید خداوند همه
 شما را حاضر می‌کند زیرا او بر هر کاری توان
 است.»

نکته شگفت در این دو روایت این است که

می فرماید سیصد و سیزده مرد گرد می آیند که پنجاه نفر ایشان زن هستند.

دوم آنکه: در روایتی که نام یاران بر شمرده شده است نام هیچ زنی وجود ندارد.

در پاسخ این شبهه می توان گفت: این چند نفر در زمره همان سیصد و سیزده نفر هستند؛ زیرا اولاً امام علیه السلام می فرماید: فیهم؛ یعنی در این عده پنجاه زن وجود دارد. ثانیاً شاید تعبیر به «مردان» بدین سبب باشد که بیشتر این افراد مرد هستند و این کلمه از باب فزونی عده مردان است.

سوم: اگر مقصود همراهی خارج از این عده بود امام می فرمود: «معهم» نه اینکه «فیهم» زیرا این سیصد و سیزده نفر مانند عدد اصحاب بدر شمرده شده اند و همه یاران و فرماندهان عالی رتبه و از نظر مقام و قدرت در حد بسیار بالایی هستند که برخی با ابر جا به جا می شوند و این ها بدون شک با سایر مردم آن زمان فرق بسیار دارند؛ بنابراین اگر بگوییم آن ها جزو همان سیصد و سیزده نفر هستند دارای رتبه و موقعیت ویژه می باشند و اگر در زمره یاران

دیگر حضرت باشند از امتیاز کم‌تری برخوردارند.^۱

اولین مالک نرجس خاتون بعد از خریداری

اینکه اولین مالک نرجس خاتون چه کسی بوده است سه نظریه وجود دارد:

۱. اینکه حضرت نرجس خاتون در ملک

امام هادی علیه السلام داخل شد و سپس آن حضرت او

را به ازدواج فرزندش امام حسن عسکری علیه السلام در

آورد. روایاتی هم به این موضوع اشاره دارد.^۲

۲. آنکه مالک او از خانواده امام، حکیمه

دختر امام هادی علیه السلام بوده است. از ظاهر برخی

روایات دیگر استفاده می‌شود.^۳ زیرا حضرت

هادی علیه السلام به خواهرش فرمود: «نرجس را به

سوی فرزندم بفرست...»

۳. بین این دو قول مجمع شود به اینکه در

ابتدا امام هادی علیه السلام کسی را فرستاده تا برای او

بخرد و بعد از خرید به خواهرش بخشیده است.

۱. زنان در حکومت امام زمان، ص ۲۰.

۲. بحار الانوار، ج ۵۱. ۳. کمال الدین، ص ۴۲۶، ۴۲۷.

و این احتمال به جهت جمع بین روایات ترجیح دارد.^۱

اولین مدعی مهدویت بعد از تولد امام

ابومحمد عبدالله مهدی اولین مدعی مهدویت بعد از تولد حضرت مهدی علیه السلام بود. وی در اول امر زاهد و پرهیزکار بود. او معاصر مکتفی عباسی بود که در آفریقا با یهود سازش کرد. جنگ‌های بسیار نمود و در سال ۲۸۰ هجری مبلغان خود را به کشور مغرب فرستاد وی در یمن ادعای مهدویت کرد و لقب «القائم» به خود داد و سکه با عنوان «حجة الله» ضرب کرد. در سال ۳۰۷ هجری قمری، روز جمعه خود را مهدی موعود خواند و لقب «امیر المؤمنین» به خود داد. در آفریقا پیروان بسیاری پیدا کرد و در سال ۳۴۴ هجری قمری مُرد.

اولین مدعی مهدویت قبل از تولد امام علیه السلام

مختار بن ابوعبیده ثقفی در سال ۴۶ قمری به خونخواهی امام حسین علیه السلام قیام نمود. مختار در ابتدا محمد بن حنفیه را امام می‌دانست

۱. موعودشناسی، ص ۲۰۱.

و بعداً ادعای مهدویت نمود و در آخر شیعه گردید. احتمال دارد به جهت پیشبرد اهداف سیاسی‌اش محمد حنفیه را امام چهارم و خود را مهدی معرفی کرده باشد.^۱

اولین مدعی نیابت

طبق قول شیخ طوسی اولین کسی که به دروغ، دعوی نیابت خاص از جانب امام زمان علیه السلام کرد شخصی معروف به شریعی بود. ابومحمد حسن شریعی از اصحاب امام هادی و امام حسن عسکری علیه السلام بود که بعداً منحرف شد^۲ گفتنی است ادعای دورغین نیابت وی در دوران نایب دوم محمدبن عثمان بوده که محمدبن عثمان نیز وی را رسوا کرده است.

اولین مرحله امامت امام

غیبت صغری، نشانگر اولین مرحله از امامت حضرت مهدی علیه السلام است که خداوند متعال مقدر نمود تا در مدتی کوتاه از عموم مردم مخفی بماند و امور شیعیان را توسط سفیران انجام دهد.

۱. موعود امام، ص ۶۴، شیخ عباس الرئیس کرمانی.

۲. غیبه طوسی، ص ۳۹۷.

اما اینکه غیبت صغری قبل از غیبت کبری قرار گرفت، ممکن است به این جهت باشد که عادت شیعیان در طول عمر امامت بر این بود که هر زمان اراده می کردند خدمت امام زمان علیه السلام می رسیدند و از محضر او استفاده می بردند و با غیبتی طولانی انس نداشتند، لذا برای جا افتادن این موضوع ابتدا غیبت صغری تحقق پیدا کرد که در آن تا اندازه‌ای ارتباط قطع شد و مردم اگر چه در ابتدا به شک و تردید و تشویش خاطر افتادند ولی بعد از مدتی نه چندان دور، شک و تردیدها زایل شده و با مشاهده دلایل قطعی، به وجود حضرت مهدی علیه السلام یقین پیدا کردند و بعد از مدتی کوتاه، غیبت کبری شروع شد.^۱

اولین مطرح کننده موضوع غیبت

نخستین کسی که به غیبت امام زمان اشاره کرده رسول گرامی اسلام، سپس امیرالمومنین و سایر ائمه علیهم السلام بودند. آنان غیبت او را

۱. موعودشناسی و پاسخ به شبهات، ص ۳۲۷-۳۲۸.

پیش‌بینی کرده و سر زبان‌ها انداخته‌اند.^۱
 پیامبر ﷺ فرمود: «سوگند به خدایی که مرا
 برای بشارت برانگیخت، قائم فرزندان من بر
 طبق عهده‌ی که به او می‌رسد غایب می‌شود...
 هر کس زمان غیبت را درک کرد، باید دینش را
 نگهداری کند و شیطان را از طریق شک در آن
 به خود راه ندهد...»^۲

امیرالمومنین علیه السلام فرمود: «آگاه باشید که آن
 جناب به طوری غایب می‌شود که شخص نادان
 خواهد گفت: خدا به آل محمد احتیاجی ندارد»^۳
 مسلمانان به همین دلیل، احادیث غیبت را برای
 امام مهدی علیه السلام ضروری و از جمله خصایص آن
 حضرت می‌دانستند؛ لذا بعضی‌ها که از
 مهدویت سوء استفاده کرده و خود را مهدی
 موعود معرفی می‌کردند مقید بودند که تا حدی
 ویژگی غیبت را نیز برای خود ثابت کنند.

سید حمیری می‌گوید: من درباره محمد
 حنفیه غلو کرده و عقیده داشتم که غایب است

۱. سیمای آفتاب، ص ۸۴ ۲. اثبات الهدی، ج ۶، ص ۳۸۶

۳. همان، ص ۳۹۳

و تا مدتی بر این عقیده غلط بودم تا اینکه خداوند بر من منت نهاد و به وسیله امام صادق علیه السلام هدایت شدم و از این عقیده برگشته و توبه کردم. به هر حال مسأله غیبت آن چنان بین شیعیان شایع بود که مؤلفان بسیاری درباره آن کتاب نوشته‌اند. و اما کسانی که قبل از ولادت امام زمان علیه السلام درباره غیبت کتاب نوشته‌اند عبارتند از: فضل بن شاذان نیشابوری (کتاب اثبات الغیبة)، ابوالحسن طائی جرمی (کتاب الغیبة)، حسن بن علی بن ابو حمزه بطائنی (کتاب الغیبة)، ابوالحسن علی بن عمر اعرج (کتاب الغیبة)، ابوعلی حسن بن محمد بن سماعة (کتاب الغیبة)، ابوالفضل عباس بن هاشم ناشری (کتاب الغیبة)، ابوالحسن علی بن محمد بن علی سواق (کتاب الغیبة)، ابواسحاق ابراهیم بن صالح انماطی (کتاب الغیبة)، عبدالله بن جعفر حمیری (کتاب الغیبة و الجیره) و (کتاب الغیبة و مسائله)، (کتاب الفترة و الغیبة)، علی بن حسن بن علی بن فضال (کتاب الغیبة و الملاحم)، حافظ نعیم بن

حماد (کتاب الفتن و الملاحم)، ابراهیم بن اسحاق احمری (کتاب الغیبة) و...^۱

بنابراین موضوع غیبت حضرت مهدی علیه السلام امر جدید و ناشناخته‌ای نبوده که برخی شیعیان از قبیل عثمان بن سعید برای حفظ موقعیت خویش آن را اختراع کرده باشند.

اولین مکان ظهور حضرت

اولین مکانی که حضرت در آنجا ظهور می‌کند بین رکن و مقام است. سیوطی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل می‌کند که آن حضرت فرمود: «مهدی از مدینه به سوی مکه خروج می‌کند، مردم از او می‌خواهند که از میانشان خروج کند آن‌گاه با او بین رکن و مقام بیعت می‌کنند در حالی که کراهِت دارد...»^۲

شیخ طوسی هم به سند خود از امام باقر علیه السلام نقل می‌کند که آن حضرت فرمود: «گویا قائم را در روز عاشورا، روز شنبه،

۱. درانتظار قنوس، مقدمه، ص ۱۷.

۲. الحاوی للفتاوی، ج ۲، ص ۱۵۲.

ایستاده بین رکن و مقام مشاهده می‌کنم...»^۱

اولین نام مهدی موعود علیه السلام

اولین کسی که در اسلام مهدی موعود نامیده شد محمد حنفیه فرزند حضرت علی علیه السلام است که مورد توجه خاص آن حضرت بود. شهرتش به «حنفیه» از این جهت است که مادرش «خوله» از قبیله «بنی حنفیه» بود. امیرمؤمنان علیه السلام او را آزاد کرد و سپس به نکاح خود درآورد. حضرت علی علیه السلام به آن فرزند ارزشمند علاقه‌ای وافر داشت و درباره او سخنان تحسین آمیزی فرموده‌اند.

در جنگ جمل، محمد حنفیه موقعیت بسیار ممتازی داشت. پرچم پیروزی در دست او بود و با شجاعت و صلابت کم نظیری دشمن را به عقب راند، صف‌ها را شکست و امتحان نیکویی داد. در همین جنگ بود که از محمد حنفیه پرسیدند: چگونه است که در شرایط سخت و هولناک پدرت تو را در کام خطر می‌اندازد و هرگز برادرانت حسن و حسین را در

این مواقع به میدان نمی‌فرستد؟ محمد حنفیه با تعبیر بسیار ظریفی بیان داشت: حسن و حسین دیدگان پر فروغ پدر هستند و من بازوی پر زور او می‌باشم پدرم با دست خود از دیدگانش محافظت می‌کند. روی این بیان تردیدی نمی‌ماند در اینکه «محمد حنفیه» دقیقاً بر تمام برادرانش واقف بود و کسی نبود که به ناحق، دعوی امامت کند. پس از شهادت امام حسین علیه السلام گروهی به امامت او گرویدند و بیش از همه «مختار» بر محوریت او تکیه می‌کرد و از مردم به نام او بیعت می‌گرفت. ولی محمد حنفیه از کار او راضی نبود و هرگز بر این کار صحنه نگذاشت. هنگامی که «ابو خالد کابلی» از جناب محمد حنفیه پرسید: آیا امام واجب الطاعة شما هستید؟ به صراحت تمام فرمود: امام بر من، بر تو و بر همه مسلمانان علی بن الحسین است. آن‌گاه برای اینکه امر امامت بر همگان روشن شود با حضرت علی بن الحسین علیه السلام به گفت و گو نشست. متانت در گفتار، اعتدال در رفتار و سلوک در کردار، به

ضمیمه دانش سرشار، عقل پربار و دیگر محاسن اخلاقی، موجب شد که دل‌ها از محبت او پر شود و همگان حسن اعتقاد به او داشته باشند. و همین موجب شد که مختار خود را به او منتسب کند تا بتواند دل‌ها را به سوی خود جلب کند ولی هنگامی که او از دسیسه مختار آگاه شد از وی تبری جست. جناب «محمد حنفیه» در محرم سال ۸۱ هجری در ۶۵ سالگی و در مدینه دیده از جهان فرو بست و در قبرستان بقیع به خاک سپرده شد. در مورد مکان درگذشت او چند قول است: مدینه، طائف، ایله (بین مکه و مدینه) و قولی هم می‌گوید: درگذشت او در «رضوی» و دفن او در «بقیع» است. فرقه کیسانیه، به امامت او معتقد بودند و او را پس از امیرمؤمنان و امام حسن و امام حسین علیهم‌السلام چهارمین امام می‌پنداشتند. اکثریت قاطع کیسانیه معتقدند که او نمرده است، بلکه در کوه رضوی مخفی شده و پس از یک دوران استتار، سرانجام ظهور کرده و جهان را پراز عدل و داد می‌کند. آن‌ها معتقدند که

«محمد حنفیه» همان مهدی موعود است و از مکه ظهور خواهد کرد.^۱

اولین نامه حضرت به شیخ مفید

حضرت مهدی علیه السلام اولین نامه خود را به شیخ مفید در اواخر ماه صفر سال ۴۱۰ هجری نگاشته‌اند.

آن حضرت در بخشی از نامه خود به ایشان چنین می‌نویسند: «بنابر این تو - که خداوند با یاری‌اش تو را در برابر دشمنانی که از دین حق خارجند توفیق دهد - به آنچه که یادآوری می‌کنیم متوجه باش و طبق آنچه که - ان شاء الله - بر تو ترسیم می‌نماییم عمل نموده و به کسانی که به آنان اطمینان داری برسان. ما گرچه هم‌اکنون در مکانی دور از مساکن ستمگران به سر می‌بریم، که این نیز بر حسب مصلحتی است که خداوند متعال برای ما و شیعیان ما اندیشیده که تا زمانی که دولت دنیا در دست فاسقان است چنین باشیم، با وجود این، ما از اخبار شما به طور کامل آگاهیم

۱. با دعای ندبه در پگاه جمعه، علی اکبر مهدی پور، ص ۸۳

و هیچ چیزی از اخبار شما از ما پنهان نیست. ما از لغزش‌هایی که دچار شده‌اید آگاهیم. از آن موقعی که بسیاری از شما به کارهایی روی آورده و متمایل شده‌اید که پیشینیان شایسته و صالح شما از آن دور بوده‌اند. افرادی از شما با گمراهی و تحیر زندگی کرده و وعده و پیمانی که از آنان گرفته شده چنان پشت سر انداخته‌اند که گویی از آن خبر ندارند.

ما در رسیدگی و مراعات شما کوتاهی نکرده و یاد شما را فراموش نکرده‌ایم و اگر جز این بود شداید و دشواری‌ها بر شما فرود آمده و دشمنان شما را نابود می‌کردند.

دومین نامه حضرت به شیخ مفید در ۲۳ ذی‌الحجه سال ۴۱۲ هجری نگاشته شده است.

اولین نایب خاص امام

عثمان بن سعید اولین سفیر از سفرای چهارگانه امام عصر علیه السلام در دوران غیبت صغری است که وکالت خاصه آن حضرت را عهده‌دار بود. عثمان بن سعید عمری معروف و دارای کنیه ابو عمرو اسدی است و به خاطر منسوب

بودن به جدش به وی عمری گفته شده است. عده‌ای از شیعیان می‌گویند که امام حسن عسکری علیه السلام فرموده است: «هیچ‌گاه بین عثمان و ابوعمر و در یک فرد جمع نمی‌شود» از این رو دستور داد کنیه او را از ابوعمر و به عمری به فتح عین و سکون میم تبدیل شود، و گفته شد عمری.^۱

اولین ندا قبل از ظهور

از مجموعه روایات استفاده می‌شود که نداهای آسمانی در آستانه ظهور متعدد و از نظر قالب و روح با هم متفاوت و زمان طنین افکندن آن‌ها نیز با هم فاصله دارد. اولین ندا در ماه رجب طنین می‌افکند و ندای دوم و سوم به ترتیب در ماه رمضان و ماه محرم طنین انداز می‌شود.^۲

اولین ندای آسمانی

از مجموع روایات استفاده می‌شود که نداهای آسمانی در آستانه ظهور متعدد خواهند بود و از نظر قالب و روح با یکدیگر متفاوت‌اند و زمان طنین افکندن آن‌ها نیز با هم فاصله دارد.

۱. الغیبه، ص ۲۱۴.

۲. امام مهدی از ولایت تا ظهور، ص ۵۲۱.

اولین ندا در ماه رجب طنین می‌افکند
و ندای دوم و سوم به ترتیب در ماه‌های رمضان
و محرم است.

آن ندا و خروج آسمانی که دارای اهمیت
بسیاری است و از نشانه‌های قطعی ظهور
شمرده شده است دومین ندا است؛ یعنی ندایی
است که در ماه رمضان همه جا شنیده می‌شود
و این خروج آسمانی پر شکوه‌ترین نوید
و بشارتی است که آسمانی به اهل زمین
می‌فرستند همان‌گونه که بزرگ‌ترین هشدار
و اخطار به طغیانگران و جبارانی است که در
برابر حق سر فرود نمی‌آورند.^۱

اولین ندای حضرت هنگام ظهور

شعار وجود مبارک امام زمان علیه السلام هنگام
ظهور، «يَا نَثَارَاتِ الْحُسَيْنِ» است. اولین ندایی که
آن حضرت سر می‌دهد و در عالم مطرح
می‌کند، احیای جریان کربلا و مطرح کردن
حقیقت قیام حسینی است.

۱. امام مهدی، سید محمد کاظم قزوینی، ص ۵۲۱.

اولین وظیفه نایبان خاص امام

اولین و مهم‌ترین وظیفه سفیران امام زمان علیه السلام از میان بردن شک در وجود آن حضرت و اثبات وجود ایشان از راه‌های مختلف به ویژه از راه دریافت توقیعات آن حضرت و ارائه آن‌ها به شیعیان و دریافت پاسخ پرسش‌های آنان از امام زمان علیه السلام بوده است.

شیخ طوسی و شیخ صدوق بسیاری از توقیعات و پاسخ‌های امام زمان علیه السلام به پرسش‌های شیعیان را نقل کرده‌اند. در یکی از آن‌ها، حضرت مهدی علیه السلام ضمن پاسخ به برخی پرسش‌های فقهی و اعتقادی شیعیان بر خط سیر امامت و هدایت انسان و راه‌های بهره‌مند شدن مردم از پیشوایی امام زمان علیه السلام تأکید می‌کند.^۱

از دیگر وظایف نایبان خاص، پنهان داشتن نام و محل اقامت امام زمان علیه السلام سامان بخشی به سازمان وکالت و... است.

۱. تاریخ تشیع (دوره حضور امامان معصوم) ص ۳۱۹-۳۲۱، پاییز ۱۳۸۵، قم، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، چاپ اول.

اولین هدف حکومت امام

اولین هدف حکومت حضرت بقیةالله
برچیده شدن بساط شرک و الحاد و برپایی
مکتب توحید است. این هدف اصلی بعثت
پیامبران و تشکیل دولت حقه نیز به همین
دلیل است. قرآن در این زمینه می فرماید:

﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾

«او خداوندی است که پیامبرش را با مشعل
هدایت و دین حق برانگیخت تا آن را بر همه
ادیان پیروز گرداند.»^۱

این آیه در سه سوره از قرآن کریم تکرار
شده است و هدف از بعثت رسول اکرم صلی الله علیه و آله را
پیروزی آیین حق بر تمام ادیان باطل جهان
معرفی نموده که این هدف هنوز تحقق نیافته
است بلکه در آینده‌ای نه چندان دور به دست با
کفایت حضرت مهدی علیه السلام تحقق خواهد یافت.
امام جعفر صادق علیه السلام در تفسیر این آیه
می فرماید: «این آیه تحقق پیدا نمی کند مگر

۱. توبه، ۳۲، فتح، ۲۸، صف، ۹.

اینکه قائم قیام کند، هیچ کافر به خدا و مشرک در امامت امامان در روی زمین نمی‌ماند جز اینکه ظهور او را خوش ندارند، اگر کافری در شکمِ سنگی فرو برود، آن سنگ بانگ برمی‌آورد: ای مؤمن! در دل من کافری است، مرا بشکن و او را بکش.^۱

نابودی کفر و الحاد و شرک و نفاق، پیاده شدن توحید در سطح جهانی، گسترش عدالت اجتماعی برای همه طبقات، ریشه کن شدن جهل و بی‌سوادی، پیاده شدن فرهنگ اسلامی، نابودی فقر و تبعیض و... از دیگر برنامه‌های حکومت واحد جهانی است.

اولین‌های دیگر

□ اولین امانتی که از حضرت موسی علیه السلام به دست امام زمان علیه السلام خواهد رسید، عصای موسی علیه السلام است.

□ اولین کسی که با امام عصر علیه السلام بیعت می‌کند، جبرئیل امین است.

□ اولین کسی را که امام عصر علیه السلام می‌کشد،

دروغ‌گویان شیعه هستند.^۱

□ اولین آیه‌ای که امام هنگام ظهور تلاوت

می‌کنند آیه ۸۶ سوره هود است.

□ اولین چیزی که از عدالت قائم ظاهر

می‌شود، این است که منادی اعلام می‌کند، آنان

طواف مستحبی می‌کنند، مطاف و حجرالاسود

را برای کسانی که طواف واجب می‌کنند خالی

کنند.^۲

۲. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۷۴.

۱. الاوائل، ص ۷۸.

منابع و ماخذ

۱. اثبات الهداة، شیخ حرّ عاملی، جلد ۳.
۲. احتجاج طبرسی، ابو منصور احمد بن علی طبرسی.
۳. اسرار العقاید، جلد ۲.
۴. الحاوی للفتاوی، جلد ۲.
۵. العرف الوری، جلد ۲.
۶. امام مهدی از ولایت تا ظهور، سید محمد کاظم قزوینی.
۷. انقلاب مهدی و پندارها، آیت الله شهید سید محمد باقر صدر، ترجمه سید احمد علم الهدی.
۸. بادعای ندبه در پگاه جمعه، علی اکبر مهدی پور.
۹. بحار الانوار، محمد باقر مجلسی، جلد ۵۲.
۱۰. تاریخ تشیع، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، پاییز ۱۳۸۵.

۱۱. تجسم امید و نجات، عزیزالله حیدری.
۱۲. تفسیر برهان، جلد ۴.
۱۳. تفسیر صافی، جلد ۳.
۱۴. تفسیر عیاشی، جلد ۲.
۱۵. تواریخ النبی والآل.
۱۶. خورشید مغرب، محمدرضا حکیمی.
۱۷. در انتظار ققنوس.
۱۸. روزگار رهایی، علی‌اکبر مهدی‌پور، ج ۲.
۱۹. زنان در حکومت امام زمان ۷، محمد جواد
طبری.
۲۰. سیمای آفتاب، حبیب‌الله طاهری.
۲۱. عصر ظهور، علی‌کوران.
۲۲. فرهنگ نامه مهدویت، خدامراد سلیمیان.
۲۳. قرآن کریم.
۲۴. کامل‌الزیارت.
۲۵. کرامات الفاطمیه.
۲۶. کمال‌الدین.
۲۷. گفتمان مهدویت، مرتضی‌عسگری.
۲۸. مجمع‌البیان، امین‌الاسلام طبرسی،
جلد ۲۷.

۲۹. منتخب الانوار، علی بن عبدالکریم نیلی.

۳۰. منتهی الامال، شیخ عباس قمی، جلد ۲.

۳۱. من لا یحضره الفقیه، شیخ صدوق، جلد ۱.

۳۲. موعود امم، شیخ عبای رئیس کرمانی،

موسسه عصر ظهور.

۳۳. موعود شناسی و پاسخ به شبهات،

علی اصغر رضوانی.

۳۴. موعود نامه، مجتبی تونه‌ای.

۳۵. مهدی موعود، علی دوانی، ترجمه جلد

سیزدهم بحار الانوار.

۳۶. نامه حضرت مهدی، علی اکبر مهدی پور،

جلد ۱، چاپ الهادی، پاییز ۱۳۷۵.

۳۷. نور الابصار، شبلنجی.

۳۸. نور الثقلین.

فهرست منشورات مسجد مقدس جمکران

- ۱- قرآن کریم / چهار رنگ - گلاسه رحلی
- ۲- قرآن کریم / نیم جیبی (کیفی)
- ۳- قرآن کریم / وزیری (بدون ترجمه)
- ۴- قرآن کریم / وزیری (ترجمه زیر، ترجمه مقابل)
- ۵- قرآن کریم / (وزیری، جیبی، نیم جیبی)
- ۶- کلیات مفاتیح الجنان / عربی
- ۷- کلیات مفاتیح الجنان / (وزیری، جیبی، نیم جیبی)
- ۸- منتخب مفاتیح الجنان / (جیبی، نیم جیبی)
- ۹- منتخب مفاتیح الجنان / جیبی، نیم جیبی
- ۱۰- نهج البلاغه / (وزیری، جیبی)
- ۱۱- صحیفه سجاده
- ۱۲- ادعیه و زیارات امام زمان علیه السلام
- ۱۳- آئینه اسرار
- ۱۴- آثار گناه در زندگی و راه جبران
- ۱۵- آخرین پناه
- ۱۶- آخرین خورشید پیدا
- ۱۷- آشنایی با چهارده معصوم (۱ و ۲) / شعر و رنگ آمیزی
- ۱۸- آقا شیخ مرتضی زاهد
- ۱۹- آیین انتظار (مختصر مکیال المکارم)
- ۲۰- ارتباط با خدا
- ۲۱- از زلال ولایت
- ۲۲- اسلام شناسی و پاسخ به شبهات
- ۲۳- امامت، غیبت، ظهور
- ۲۴- امامت و غیبت از دیدگاه علم کلام
- ۲۵- امامت و ولایت در امالی شیخ صدوق
- ۲۶- امام رضا، امام مهدی و حضرت معصومه علیها السلام (روسی)
- ۲۷- امام رضا علیه السلام در رزمگاه ادیان
- ۲۸- امام شناسی و پاسخ به شبهات
- ۲۹- انتظار بهار و باران
- ۳۰- انتظار و انسان معاصر
- ۳۱- اهمیت اذان و اقامه
- ۳۲- با اولین امام در آخرین پیام
- ۳۳- بامداد بشریت
- ۳۴- بهتر از بهار / کودک
- ۳۵- پرچمدار نینوا
- ۳۶- پرچم هدایت
- ۳۷- پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و تروریسم و خشونت طلبی
- ۳۸- پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و جهاد برده داری
- ۳۹- پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و حقوق اقلیتها و ارتداد
- ۴۰- پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و حقوق زن
- ۴۱- پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و صلح طلبی
- ۴۲- تاریخ امیر المؤمنین علیه السلام / دو جلد
- ۴۳- تاریخ پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله / دو جلد
- ۴۴- تاریخچه مسجد مقدس جمکران / (فارسی، عربی، اردو، انگلیسی)
- ۴۵- تاریخ سید الشهداء علیه السلام
- ۴۶- تجلیگاه صاحب الزمان علیه السلام
- ۴۷- تشریف یافتگان (چهار دفتر)
- ۴۸- جلوه های پنهانی امام عصر علیه السلام
- ۴۹- چهارده گفتار ارتباط معنوی با حضرت مهدی علیه السلام
- خط نیریزی / الهی قمشاهی
- خط عثمان طه / الهی قمشاهی
- خط عثمان طه
- خط عثمان طه / الهی قمشاهی
- خط نیریزی / الهی قمشاهی
- انتشارات مسجد مقدس جمکران
- خط افشاری / الهی قمشاهی
- خط افشاری / الهی قمشاهی
- خط خانمی / الهی قمشاهی
- سید رضی علیه السلام / محمد دشتی
- ویرایش حسین وزیری / الهی قمشاهی
- واحد پژوهش مسجد مقدس جمکران
- حسین کریمی قمی
- علی اکبر صمدی
- محمود ترجمی
- واحد تحقیقات
- سید حمید رضا موسوی
- محمد حسن سیف اللهی
- واحد پژوهش
- واحد تحقیقات
- واحد تحقیقات
- علی اصغر رضوانی
- واحد پژوهش
- علم الهدی / واحد تحقیقات
- سید محمد حسین کمالی
- آلمات آیسالیکوف
- سهراب علوی
- علی اصغر رضوانی
- واحد تحقیقات
- عزیز الله حیدری
- محمد محمدی اشتهاردی
- حسین ایرانی
- محمد جواد مرزجوی طبسی
- شمسی (فاطمه) وفالی
- محمد محمدی اشتهاردی
- محمد رضا اکبری
- علی اصغر رضوانی
- علی اصغر رضوانی
- علی اصغر رضوانی
- علی اصغر رضوانی
- علی اصغر رضوانی
- علی اصغر رضوانی
- محقق عباس صفایی حائری
- شیخ عباس صفایی حائری
- واحد تحقیقات
- شیخ عباس صفایی حائری
- سید جعفر میرعظیمی
- میرزا حسین طبهرسی نوری
- حسین علی پور
- حسین گنجی

- ۵۰ - چهل حدیث / امام مهدی علیه السلام در کلام امام علی علیه السلام
 ۵۱ - چهل حدیث برگزیده از پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله
 ۵۲ - حضرت مهدی علیه السلام فروغ تابان ولایت
 ۵۳ - حکمت‌های جاوید
 ۵۴ - ختم سوره‌های یس و واقعه
 ۵۵ - خزائن الأشعار (مجموعه اشعار)
 ۵۶ - خورشید غایب (مختصر نجم الثاقب)
 ۵۷ - خوشه‌های طلایی (مجموعه اشعار)
 ۵۸ - دار السلام
 ۵۹ - داستان‌هایی از امام زمان علیه السلام
 ۶۰ - داغ شقایق (مجموعه اشعار)
 ۶۱ - در انتظار منجی (روسی)
 ۶۲ - در جستجوی نور
 ۶۳ - در کرپلا چه گذشت؟! (ترجمه نفس المهموم)
 ۶۴ - دفاع از حریم امامت و ولایت (مختصر شب‌های پشاور)
 ۶۵ - دلشده در حسرت دیدار دوست
 ۶۶ - دین و آزادی
 ۶۷ - رجعت یا حیات دوباره
 ۶۸ - رسول ترک
 ۶۹ - روزنه‌هایی از عالم غیب
 ۷۰ - زیارت ناحیه مقدسه
 ۷۱ - سحاب رحمت
 ۷۲ - سخنرانی مراجع در مسجد جمکران
 ۷۳ - سرود سرخ انار
 ۷۴ - سقا خود تشنه دیدار
 ۷۵ - سلفی‌گری (وهابیت) و پاسخ به شبهات
 ۷۶ - سیاحت غرب
 ۷۷ - سیمای امام مهدی علیه السلام در شعر عربی
 ۷۸ - سیمای جهان در عصر امام زمان علیه السلام (دو جلدی)
 ۷۹ - سیمای مهدی موعود علیه السلام در آئینه شعر فارسی
 ۸۰ - شرح زیارت جامعه کبیره (ترجمه السوس الطالعه)
 ۸۱ - شمس و راه السحاب / عربی
 ۸۲ - صبح فرامی‌رسد
 ۸۳ - ظهور حضرت مهدی علیه السلام
 ۸۴ - عاشورا تجلی دوستی و دشمنی
 ۸۵ - عریضه نویسی
 ۸۶ - عطر سیب
 ۸۷ - عقد الدرر فی أخبار المنتظر علیه السلام / عربی
 ۸۸ - علی علیه السلام مروارید ولایت
 ۸۹ - علی علیه السلام و پایان تاریخ
 ۹۰ - غدیر خم (روسی، آذری لاتین)
 ۹۱ - غدیر شناسی و پاسخ به شبهات
 ۹۲ - فتنه و هابیت
 ۹۳ - فدک ذوالفقار فاطمه علیها السلام
 ۹۴ - فرهنگ اخلاق
 ۹۵ - فرهنگ تربیت
 ۹۶ - فرهنگ درمان طبیعی بیماری‌ها (بخش)
 ۹۷ - فوز اکبر
 ۹۸ - فریادرس
 ۹۹ - قصه‌های تربیتی
 ۱۰۰ - کرامات‌های مهدی علیه السلام
 ۱۰۱ - کرامت‌های حضرت مهدی علیه السلام
 ۱۰۲ - کمال الدین و تمام النعمه (دو جلد)
 ۱۰۳ - کهکشان راه نیلی (مجموعه اشعار)
 ۱۰۴ - گردی از رهگذر دوست (مجموعه اشعار)
- سید صادق سیدزاد
 احمد سعیدی
 محمد محمدی اشتهاردی
 محمد حسین فهیم‌نیا
 واحد پژوهش
 عباس حسینی جوهری
 رضا اسنادی
 محمد علی مجاهدی (پروانه)
 شیخ محمود عراقی میثمی
 حسن ارشاد
 علی مهدوی
 آلمات آسالی‌کوف
 صافی، سبحانی، کوزانی
 شیخ عباس قمی / کمره‌ای
 کریم شنی
 زهرا قرلقاشی
 محمد حسین فهیم‌نیا
 احمد علی طاهری ورسنی
 محمد حسن سیف‌اللهی
 سید محسن خرازی
 واحد تحقیقات
 عباس اسماعیلی یزدی
 واحد پژوهش مسجد مقدس جمکران
 الهه بهشتی
 ظهورا حیدری
 علی اصغر رضوانی
 آقا نجفی قوچانی
 دکتر عبد‌اللهی
 محمد امینی گلستانی
 محمد علی مجاهدی (پروانه)
 محمد حسین تاجی
 السید جمال محمد صالح
 مؤسسه فرهنگی تربیتی توحید
 سید اسدالله هاشمی شهیدی
 سید خلیل حسینی
 سید صادق سیدزاد
 حامد حجتی
 المقدس الشافعی
 واحد تحقیقات
 سید مجید فلسفیان
 علی اصغر رضوانی
 علی اصغر رضوانی
 علی اصغر رضوانی
 سید محمد واحدی
 عباس اسماعیلی یزدی
 عباس اسماعیلی یزدی
 حسن صدیقی
 محمد باقر فقیه ایمانی
 حسن محمودی
 محمد رضا اکبری
 واحد تحقیقات
 واحد تحقیقات
 شیخ صدوق علیه السلام / منصور پهلوان
 حسن بیاتانی
 علی اصغر یونسیان (ملتیجی)

- ۱۰۵- گفتمان مهدویت
 ۱۰۶- گنجینه نور و برکت، ختم صلوات
 ۱۰۷- امام فضیلت‌ها
 ۱۰۸- مشکاة الانوار
 ۱۰۹- مفرد مذکر غائب
 ۱۱۰- مکیال المکارم (دو جلد)
 ۱۱۱- منازل الآخرة، زندگی پس از مرگ
 ۱۱۲- منجی موعود از منظر نهج البلاغه
 ۱۱۳- منشور نینوا
 ۱۱۴- موعودشناسی و پاسخ به شبهات
 ۱۱۵- مهدی علیه السلام تجسم امید و نجات
 ۱۱۶- مهدی منتظر علیه السلام در اندیشه اسلامی
 ۱۱۷- مهدی موعود علیه السلام، ترجمه جلد ۱۳ بهار - دو جلد
 ۱۱۸- مهربان‌تر از مادر / نوجوان
 ۱۱۹- مهر بیکران
 ۱۲۰- میثاق منتظران (شرح زیارت آل یس)
 ۱۲۱- ناپیدا ولی با ما / (فارسی، ترکی استانبولی، انگلیسی، بنگالی)
 ۱۲۲- نجم الثاقب
 ۱۲۳- نجم الثاقب (دو جلدی)
 ۱۲۴- ندای ولایت
 ۱۲۵- نشانه‌های ظهور او
 ۱۲۶- نشانه‌های یار و چکامه انتظار
 ۱۲۷- نگاهی به مسیحیت و پاسخ به شبهات
 ۱۲۸- نماز شب
 ۱۲۹- نهج الکرامه گفته‌ها و نوشته‌های امام حسین علیه السلام
 ۱۳۰- و آن که دیرتر آمد
 ۱۳۱- واقعه عاشورا و پاسخ به شبهات
 ۱۳۲- وظایف منتظران
 ۱۳۳- ویژگی‌های حضرت زینب علیه السلام
 ۱۳۴- هدیه احمدیه / (چینی، نیم‌چینی)
 ۱۳۵- همراه با مهدی منتظر
 ۱۳۶- یاد مهدی علیه السلام
 ۱۳۷- یار غائب از نظر (مجموعه اشعار)
 ۱۳۸- ینابیع الحکمة / عربی - پنج جلد
- آیت الله صافی گلپایگانی
 مرحوم حسینی اردکانی
 عباس اسماعیلی یزدی
 علامه مجلسی علیه السلام
 علی مؤذنی
 موسوی اصفهانی / حائری قزوینی
 شیخ عباس قمی علیه السلام
 حسین ایرانی
 مجید حیدری فر
 علی اصغر رضوانی
 عزیز الله حیدری
 العمیدی / محبوب القلوب
 علامه مجلسی علیه السلام / ارومیه‌ای
 حسن محمودی
 محمد حسن شاه‌آبادی
 سید مهدی حائری قزوینی
 واحد تحقیقات
 میرزا حسین نوری علیه السلام
 میرزا حسین نوری علیه السلام
 بنیاد غدیر
 محمد خادمی شیرازی
 مهدی علیزاده
 علی اصغر رضوانی
 واحد پژوهش مسجد مقدس جمکران
 محمد رضا اکبری
 الهه بهشتی
 علی اصغر رضوانی
 واحد تحقیقات
 سید نورالدین جزائری
 میرزا احمد آشتیانی علیه السلام
 مهدی فتلاوی / بیژن کریمی
 محمد خادمی شیرازی
 محمد حجتی
 عباس اسماعیلی یزدی

جهت تهیه و خرید کتاب‌های فوق، می‌توانید با نشانی:

قم - صندوق پستی ۶۱۷، انتشارات مسجد مقدس جمکران مکاتبه و یا با

شماره تلفن‌های ۰۷۲۵۳۷۰۰، ۰۷۲۵۳۳۴۰، ۰۲۵۱ تماس حاصل نمایید.

کتاب‌های درخواستی بدون هزینه پستی برای شما ارسال می‌گردد.

سایر نمایندگی‌های فروش:

تهران: ۰۸۳، ۰۶۶۹۳۹، ۰۶۶۹۲۸۶۸۷، ۰۶۶۹۲۸۶۸۷-۰۲۱

یزد: ۰۶۲۴۶۴۸۹، ۰۶۲۸۰۶۷۱-۲، ۰۳۵۱-۰۶۲۸

فریدونکنار: ۰۱۴، ۰۵۶۶۴۲۱۲-۰۱۲۲